

VIII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1918 oli seuraava:

Lautakunnan
jäsenet ja vir-
kamiehet.

Majoituslautakuntaan kuuluivat vuonna 1918 eversti M. af Enehjelm puheenjohtajana sekä varatuomari A. Söderholm ja alikapteeni A. Lindberg jäseninä. Ratsumestari F. von Tobiesen ja luutnantti Leo Karsten toimivat varajäseninä, ensin mainittu kuitenkin ainoastaan lokakuun 15 päivään, jolloin hänet paikkakunnalta pois muuton johdosta vapautettiin tehtävästä ja ratsumestari Zachris Helsingius valittiin varajäseneksi hänen sijaansa.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat edelleen sihteeri asessori Emil Lindroos ja majoitusmestari kenraaliluutnantti Carl af Forselles. Lautakunnan kielenkääntäjäntoimi, joka venäläisen sotaväen poistuttua paikkakunnalta ei enää ollut tarpeellinen, lakautettiin kesäkuun lopusta lähtien.

Lautakunnan
toiminta.

Tammikuun 21 päivänä sai majoituslautakunta armeijan, laivaston ja työväen Helsingissä olevan edustajaneuvoston toimeenpanevan komitean majoitustoimikunnalta tammikuun 4:ntenä päivätyn kirjelmän n:o 362, jossa toimikunta kansankomisariusten joulukuun 19 päivänä 1917 antaman käskykirjeen johdosta pyytää, ettei vuokrarahoja osoitettaisi upseereille tammikuun 1 päivästä 1918 lähtien. Tämän johdosta lautakunta kirjeessä tammikuun 24 päivältä n:o 29 ilmoitti kaupungin silloiselle komendantille, että vuokrankorvauksia maamme puolustukseksi kutsutulle sotaväelle maksettiin ainoastaan tammikuun 31 päivään 1918. Tästä ilmoitti lautakunta kirjeessä tammikuun 30 päivältä n:o 34 rahatoimikamarille, mutta huomautti samalla, että niiden joukko-osastojen ja sotilaallisten laitosten upseereille ja virkamiehille, jotka olivat olleet tänne sijoitettuina ennen maailmansodan puhkeamista ja joita sentähden ei voinut pitää kutsuttuina maan puolustukseksi ja joiden vuokrahain korvaus oli maksettava Venäjän valtakunnanrahastosta, tuli Suomen senaatin päätöksen mukaan vuokrarahoja osoitettavaksi niinkuin tähänkin asti, jota vastoin tilapäistariffin mukaisia vuokrarahoja ei voitu venäläiselle sotaväelle osoittaa tammikuun lopusta 1918 lähtien.

Kapinan puhjettua viimeksi mainitun kuukauden 27 päivänä lautakunta päätti jatkaa toimintaansa toistaiseksi, syystä että useimmat tänne sijoitetun venäläisen sotaväen tammikuulta lautakunnalle lähettämät vuokratilaukset oli palautettu oikaistaviksi, mutta eivät olleet saapuneet takaisin ennen kapinan puhkeamista. Lautakunta katsoi nimittäin olevan odottaminen näiden tilausten palautumista, jottei venäläisen sotaväen lähteminen täältä ainakaan lautakunnan toimesta viivästyisi. Useimpain näiden tilausten palattua ja lautakunnan osoitettua ne maksettaviksi keskeytti lautakunta toimintansa helmikuun 20 päivänä 1918, jolloin sen virkamiehet hajaantuivat, mutta lautakunnan vahtimestari pysyi toimeensa saman kuukauden loppuun, kunnes hänkin poistui. Kumousliikkeen kukistamisen jälkeen lautakunta jälleen ryhtyi toimeensa huhtikuun 16 päivänä. Silloin todettiin, että majoituslautakunnan 1918 vuoden kirjedarista oli repimällä poistettu sivut 7—10, että eräät lautakunnan pöytäkirjoihin liitetyt kirjeet oli poistettu sekä että eräitä avaimia ja muita pienempiä esineitä oli hävinnyt lautakunnan virka-huoneistosta, jota paitsi mainitun huoneiston ullakolta oli kumousaikana hävinnyt 1,600 patjanpäällistä, jonka omaisuuden häviämisestä lautakunta teki ilmoituksen sekä rahatoimikamarille että Uudenmaan läänin maaherralle ja Helsingin poliisimestarille, olematta tavaroista kuitenkaan mitään saatu takaisin. Samaten kävi selville, että niitä 500 markkaa, mitkä tammikuussa oli osoitettu maksettaviksi Helsingin komendantille virka-asioissa tilapäisesti Helsingissä käyvän upseerien ja virkamiesten vuokratilauksien etuantina ja palautettu väliaikaiselle majoituslautakunnalle, tämä ei ollut toimittanut rahatoimikonttoriin.

Huhtikuun 18 päivänä lautakunta sai otteen rahatoimikamarin saman kuukauden 15 päivänä tehdystä pöytäkirjasta, jossa lautakunta valtuutettiin majoitusasioissa asettumaan maamme saapuneen saksalaisen sotaväen käytettäväksi. Tämän jälkeen kaupunginvaltuusto kesäkuun 4 päivänä päätti m. m. valtuuttaa rahatoimikamarin etuantina osoittamaan niistä huoneistoista maksettavan korvauksen, jotka osin oli osoitettu saksalaiselle sotaväelle, osin mainittu sotaväki oli viranomaisen osoittamatta ottanut haltuunsa, kunnes kysymys majoituskustannusten korvaamisesta oli lopullisesti ratkaistu. Niinikään päätti valtuusto marraskuun 26 päivänä, että Helsingin kaupunki majoituslautakunnan välityksellä ottaa toimekseen tänne sijoitetun saksalaisen sotaväen majoituksen elokuun 1 päivästä lukien samojen perusteiden mukaan, joita noudatetaan kotimaisen sotaväen majoituksessa, että korvaus niistäkin huoneistoista, jotka Helsingin komendanttihakemisto oli touko—heinäkuulla vuokrannut ja saksalainen sotaväki ottanut haltuunsa, on saapu-

neita laskuja tutkittua edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta sekä että rahatoimikamarin on Suomen valtiolta vaadittava korvaus Helsingin kaupungille siten koituneista menoista. Sitä ennen oli kaupunginvaltuusto jo syyskuun 24 päivänä myöntänyt 6,900 markkaa saksalaisen sotaväen majoituksen johdosta lautakuntaan asetettujen työapulaisten kustantamiseksi. Tuollaisina apulaisina ovat elokuun 1 päivästä vuoden loppuun toimineet rouva Gerda Ehrstedt ja neiti Hedvig Frasetti, jälkimmäinen saksankielen kääntäjänä, jota paitsi arkkitehti Pehr Edvin af Enehjelm lyhyen aikaa toimi lautakunnan majoitusmestarin apulaisena.

Vuonna 1918 saapui lautakunnalle seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin Uudenmaan läänin kuvernööriltä 2, maistraatilta 12, kaupunginvaltuustolta 4, rahatoimikamarilta 33, venäläiseltä komendantilta 13, muilta viranomaisilta 173 ja eri henkilöiltä 13 eli kaikkiaan 250 vastaavan määrän vuonna 1917 ollessa 1,098. Vuonna 1918 lähetettiin lautakunnasta 224 kirjettä ja reversaalia, 49 vuokratilauksia ja 450 vuokratilauksia eli kaikkiaan 723 lähtevää toimituskirjaa.

Majoitus.

Seuraavat taulut osoittavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1918 täällä nauttivat majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Vuokratilaukukset.

Vuokratilaukukset.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalla sotilashenkilöiden ja sotilaallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1918 tilannut vuokratilauksia vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

	Kenraaleja ¹⁾ .		Esikunta- ja ylipseereja.		Alipäällystää ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.		
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.				
1. Olomajoitus.										
<i>a) Helsingin linnueväki.</i>										
Tammikuu	—	—	—	230	1	82	—	24,118	56	
Helmikuu	—	—	—	474	—	—	—	19,438	64	
	Yhteensä Smk							—	43,557	20
2. Tilapäisesti komennetut.										
<i>a) Upseereja ja virkamiehiä.</i>										
Tammikuu, 125 päivää	—	4	11	—	—	—	—	805	—	
	Yhteensä Smk							—	805	—

¹⁾ Tilapäisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokratilauksiin.

B. Luontoismajoitus.

1. Venäläisen sotaväen.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä osoitti lautakunta vuonna 1918 luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

Luontois-
majoitus.

	Ylipäällystää.		Alipäällystää ja miehistää.		Asuin- ja virkahuoneita.	Kettiöitä.
	Naimatta.	Naimatonna.	Naimatta.	Naimatonna.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä kesäk. 1 p:ään Helsingin linnueväelle	—	—	—	42	4	2
Vartiohuon. tammik. 1 p:stä kesäk. 1 p:ään	—	—	—	12	1	—

2. Saksalaisen sotaväen.

650 miestä aikanaan tänne sijoitettuun saksalaiseen sotaväkeen kuuluvia upseereita, virkamiehiä ja alipäällystää oli sijoitettuina Helsingin kaupungin kustantamiin majapaikkoihin seuraavin määrin ja vieressä mainittuina aikoina: touko—heinäkuussa 114, elokuussa 93, syyskuussa 88, lokakuussa 143, marraskuussa 112 ja joulukuussa 100. Touko—heinäkuussa välitti majoituksen Helsingin komendanttihallitus ja elo—joulukuussa majoituslautakunta.

Saksalaiselle sotaväelle osoitettiin kaikkiaan 199 huoneistoa, niistä 29 hotelleissa, matkustajakodeissa y. m., 143 yksityishenkilöjen luona; 4 upseerikasinoa, 19 kanslioita ja eri joukko-osia sekä 4 tallia varten.

Venäläisen sotaväen luontoismajoituksesta oli kustannuksia 1,846:93 markkaa, siitä määrästä 1,780 markkaa asuinhuoneistojen vuokria ja 66:93 markkaa menoja oljista, sekä saksalaisen sotaväen majoituksesta 391,196:01 markkaa, josta määrästä 384,201:01 markkaa tuli luovutettujen huoneistojen vuokrain, 6,985 markkaa ostettujen huonekalujen ja 10 markkaa olkien osalle.

Seuraavassa esitetään yhdistelmä venäläisen ja saksalaisen sotaväen majoituskustannuksista Helsingissä vuonna 1918:

Venäläinen sotaväki:

Vuokrarahoja luontoismajoituksen sijasta Helsingin linnueväelle (olomajoitus)	Smk	43,557: 20	
Vuokrarahoja luontoismajoituksen sijasta (tilapäisesti komennetuille) upseereille ja virkamiehille	”	805: —	
Helsingin linnueväen luontoismajoituksen vuokria	”	1,780: —	
Olkia	”	66: 93	46,209: 13

Saksalainen sotaväki:

Helsingin linnuevän luontoismajoituksen vuokria	Smk 384,201: 01	
Olkia	” 10: —	
Huonekalujen ostoon	Smk 8,185: —	
Saatu myydyistä huone- kaluista	” 1,200: —	” 6,985: —
		391,196: 01
Tarverahoja y. m.		6,659: 60
		<u>Yhteensä Smk 444,064: 74</u>

Edellä mainituista kustannuksistaan tulee Helsingin kaupungin saada Venäjän valtakunnanrahastolta 6,441: 25 markan korvaus tšekäläiselle venäläiselle linnueväelle annetuista vuokratrahoista, jota väkeä ei voi pitää tänne koottuna maan puolustukseksi, Suomen valtiolta Helsinkiin tilapäisesti komennetuille upseereille ja virkamiehille annetuista vuokratrahoista 805 markkaa sekä niinkään Suomen valtiolta hallituksen Suomen kansalle huhtikuun 5 päivänä 1918 osoittaman kehoituksen perusteella saksalaisen sotaväen majoitusmenoista 391,196: 01 eli kaikkiaan 398,442: 26 markkaa.

Mitä tulee kysymykseen korvauksen saamisesta kaupungille niistä 37,115: 95 markasta, mitkä edellä mainittujen 6,441: 25 markan lisäksi on maksettu vuokratrahoina, ja niiden 1,846: 93 markan lisäksi, mitkä on maksettu huoneistojen vuokrina ja oljista, eli kaikkiaan 38,962: 88 markasta, katsoo lautakunta olevan huomauttaminen, että kaupunginvaltuusto on marraskuun 26 päivänä 1918 päättänyt Suomen valtiolta vaadittavaksi korvausta kaikesta joulukuun 6 päivän 1917 jälkeen venäläiselle sotaväelle annetusta majoituksesta.

Tämän yhteydessä arvelee lautakunta olevan huomauttaminen, ei ainoastaan että lautakunta, rahatoimikamarin huhtikuun 11 p:nä 1912 laaditun pöytäkirjan 19 §:n kohdalla tehdyn päätöksen mukaan, ei enää ole osoittanut maksettavaksi sotaväen majoitukseen käytettyihin taloihin kohdistuvia vesijohtolaitoksen ja sähkölaitoksen laskuja, vaan myös että lautakunnan maksettavaksi hyväksymään määrään lisäksi Helsingin kaupungille on koitunut erinäisiä menoja edellä mainitusta majoituksesta sekä huoneistoista, joita rahatoimikamari osin on vuokrannut kansakoululle sotaväelle luovutettujen kansakoulutalojen sijaan, osin osoittanut sotaväen elin- y. m. tarpeiden varastopaikoiksi, ynnä niiden kaupungissa sijaitsevain kiinteistöjen hallinnosta, joihin sotaväkeä y. m. on ollut majoitettuna, jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osoittanut maksettaviksi, samoin kuin kamari on asianomaisten kanssa tehnyt sopimukset eräiden sotaväelle luovutettujen vuokrahuoneistojen

vuokraamisesta. Kaiken vuotta 1918 rahatoimikonttori myös välittömästi osoitti maksettaviksi lautakunnan virka- ja palvelusmiehille tulevat palkkiot. Sotaväen käytettäväksi luovutettujen kansakoulutalojen isännöitsijänä toimi lautakunnan majoitusmestari kenraaliluutnantti Carl af Forselles edelleen vuonna 1918 rahatoimikamarin maaliskuun 23 päivänä 1916 antaman määräyksen johdosta.
